

Мельник К. Ю., д.ю.н, професор,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, м. Харків, Україна

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕДЕНЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Прийняття нового Закону України «Про державну службу» актуалізувало проблему проведення новітніх досліджень правового регулювання трудових відносин державних службовців. Це стосується, зокрема і переведень державних службовців. Так, трудові правовідносини державних службовців за своєю природою є динамічними, тобто у процесі свого існування аж до їх припинення вони, як правило, зазнають змін. Такі зміни виявляються, передусім, у зміні посади або місця проходження служби державного службовця. У національному законодавстві та юридичній літературі зазначені зміни називають переведенням на іншу роботу.

Необхідно відзначити, що Закон України «Про державну службу» містить відповідну статтю – ст. 41 «Переведення державних службовців». Частина 1 цієї статті передбачає два випадки переведення державного службовця без обов'язкового проведення конкурсу: 1) на іншу рівнозначну або нижчу вакантну посаду в тому самому державному органі, у тому числі в іншій місцевості (в іншому населеному пункті); 2) на рівнозначну або нижчу вакантну посаду в іншому державному органі, у тому числі в іншій місцевості (в іншому населеному пункті). У першому випадку рішення про переведення приймає керівник державної служби в державному органі, у якому проходить службу державний службовець, у другому – керівник державної служби в державному органі, з якого переводиться державний службовець, та керівник державної служби в державному органі, до якого переводиться державний службовець.

Національний законодавець встановив, що при вищезазначеному переведенні повинно враховуватися професійна підготовка та професійна компетентність державного службовця. Під професійною підготовкою розуміється здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю; під професійною компетентністю – здатність особи в межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку.

Частина 1 ст. 41 Закону України «Про державну службу» містить ще одну норму, яка передбачає, що державний службовець, призначений на

посаду без конкурсу, не може бути переведений на вищу посаду державної служби без проведення конкурсу. З огляду на це, ч. 1 ст. 41 Закону України «Про державну службу» не дає відповіді на питання як здійснюється переведення державного службовця, призначеного на посаду за конкурсом, на вищу посаду державної служби. Уявляється, що у цьому випадку необхідно керуватися нормою ч. 1 ст. 40 Закону України «Про державну службу», що зайняття вищої посади державної служби здійснюється за результатами конкурсу.

Виходячи з норм ч. 1 ст. 41 Закону України «Про державну службу» важливого значення набуває відповідь на питання, що розуміється під рівнозначною, нижчою та вищою посадами. Разом з тим Закон України «Про державну службу» дає визначення лише терміну «рівнозначна посада». Так, відповідно до ст. 2 Закону України «Про державну службу», рівнозначна посада – посада державної служби, що належить до однієї групи оплати праці з урахуванням юрисдикції державного органу. Законом України «Про державну службу» встановлено дев'ять груп оплати праці: до групи 1 належать посади керівників державних органів і прирівняні до них посади; до групи 2 належать посади перших заступників керівників державних органів і прирівняні до них посади; до групи 3 належать посади заступників керівників державних органів і прирівняні до них посади; до групи 4 належать посади керівників самостійних структурних підрозділів державних органів і прирівняні до них посади; до групи 5 належать посади заступників керівників самостійних структурних підрозділів державних органів і прирівняні до них посади; до групи 6 належать посади керівників підрозділів у складі самостійних структурних підрозділів державних органів, їх заступників і прирівняні до них посади; до групи 7 належать посади головних спеціалістів державних органів і прирівняні до них посади; до групи 8 належать посади провідних спеціалістів державних органів і прирівняні до них посади; до групи 9 належать посади спеціалістів державних органів і прирівняні до них посади (ч. 1 ст. 51). Державні органи поділяються за юрисдикцією, яка поширюється: 1) на всю територію України; 2) на територію однієї або кількох областей, міста Києва або Севастополя; 3) на територію одного або кількох районів, міст обласного значення (ч. 2 ст. 51).

Національний законодавець встановив імперативне правило у ч. 2 ст. 41 Закону України «Про державну службу» щодо необхідності отримання згоди державного службовця на переведення. Слід звернути увагу на те, що ця стаття взагалі не передбачає випадків переведення державного службовця без його згоди. Тому будь-які переведення державних службовців повинні здійснюватися за згодою державного службовця. Форма отримання згоди державного службовця на переведення не передбачена статтею, що коментується, а отже вона може

бути надана в усній або письмовій формі. Разом з тим, з огляду на значення надання згоди державного службовця на переведення, рекомендується її надання у письмовій формі.

Частина 3 ст. 41 Закону України «Про державну службу» забороняє переведення в іншу місцевість державного службовця - вагітної жінки або особи, яка є єдиним опікуном дитини віком до 14 років, а також державного службовця, який у встановленому законодавством порядку визнаний інвалідом. Не допускається таке переведення також у разі виникнення у державного службовця особливо важливих особистих або сімейних обставин. Таким чином, ні наявність згоди вищенаведених категорій державних службовців на переведення в іншу місцевість, ні їх прохання про це, не може бути підставою для такого переведення.

Відзначимо, що норма ч. 3 статті, що коментується, певним чином обмежує свободу праці та свободу пересування, передбачені Конституцією України, а також не відповідає відповідним нормам Кодексу законів про працю України. Зокрема відповідно до ч. 1 ст. 170 КЗпП України працівників, які потребують за станом здоров'я надання легшої роботи, власник або уповноважений ним орган повинен перевести, за їх згодою, на таку роботу у відповідності з медичним висновком тимчасово або без обмеження строку. Стаття 178 КЗпП України передбачає, що вагітним жінкам відповідно до медичного висновку знижуються норми виробітку, норми обслуговування або вони переводяться на іншу роботу, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою. Жінки, які мають дітей віком до трьох років, в разі неможливості виконання попередньої роботи переводяться на іншу роботу із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою до досягнення дитиною віку трьох років.

З огляду на це, вважаю за необхідне привести норми ст. 41 Закону України «Про державну службу» у відповідність нормам Кодексу законів про працю України.